

MIHAIL SISKIN

Nabokov pacája

Nem érdemes bármit is kitalálni.

A Kloten repülőtér érkezési oldalán álltam, a kezemben egy tábla a KOVALJOV névvel, és szerencsésnek éreztem magamat.

A fiunk még egyéves sem volt. A feleségem otthon volt velem, nekem sehogy sem sikerült állandó munkát találnom. Spóroltunk, ahogy csak tudtunk, de alkalmi kereseteimből még a lakbérre sem futotta. Ráadásul egyszerre két születésnap is nyakunkon volt: először a fiamé, aztán a feleségemé. Akárhogy is, de pénzt kellett szerezni az ajándékokra. És akkor rám kacsintott a szerencse: az egyik cégtől, amelyik néha megdobott egy-egy fordítással, kaptam egy megbízást! Fogadnom kellett a reptéren az ügyfelüket, aztán elfuvarozni a szállodába, a bankba, aztán meg Montreux-be.

Ott álltam a táblámmal a várakozók között, és örültem az életnek. A pénznél is jobban lelkesített, hogy nemsokára meglátogathatom Nabokovot. Az ügyfél ugyanazt a lakosztályt foglalta le a Montreux Palace-ban, amelyikben Nabokov lakott valamikor, így hát nekem is esélyem nyílt eljutni erre a szent helyre. Álltam a táblámmal, vártam a késésben lévő járatra, és arról merengtem, ahogy majd leülök ahhoz a bizonyos íróasztalhoz, kihúzom a fiókot, és meglátom azt a híres tintapacát, amelyről olyan sokat olvastam már. Nabokov pacája! És meg is érinthetem!

Akkor megláttam Kovaljovot. Rögtön felismertem. Persze, ő engem nem. Meg sem fordult volna a fejében, hogy pont erről a Kovaljovról van szó! Mintha olyan kevés Kovaljov volna a világon!

Az első gondolatom az volt, hogy a kezébe nyomom a táblát, sarkon fordulok és lelépek.

De vele volt a felesége és a kislánya is. A kislány öt év körüli lehetett, rám mosolygott, és felém nyújtotta a pingvinjét, egy plüssfigurát, amelyet az egész repülőúton ki nem adott a kezéből. Nem tudtam, mihez kezdjek vele, de kiderült, hogy csak be kell neki mutatkoznom. A pingvin a Pinga névre hallgatott.

És ahelyett, hogy leléptem volna, kezet nyújtottam Kovaljovnak, és eldaráltam mindent, amit ilyenkor mondani szokás: „Isten hozta Zürichben! Kellemes útja volt?”

Elindultunk a szállodába. A város legdrágább hoteljében szálltak meg, a Baur Au Lac-ban.

Kovaljov a kocsiban végig sürgős tennivalóit intézte két mobiltelefonon egyszerre, és a rövidke szünetekben társalgásba elegyedett velem. A kinyilatkoztatásai mindig kérlelhetetlenek voltak:

– A Swissair egészen lezüllött! Nem elég, hogy késtünk, a kiszolgálás is rémes!

Vagy:

– No hiszen, az Alpok! Bezzeg nálunk az Altajban micsoda helyek vannak!

Vagy:

– A svájciak csak azért ilyen pedáns népség, mert már kétszáz éve senki sem rúgta őket seggbe!

Én csupán kísérő voltam és tolmács, nem akartam vele vitatkozni. Óradíjban fizettek.

Kovaljovot ismertem még abból az időből, amikor tejfölszőke, vézna siheder volt, komszomolista jelvényrel a mellén, amit rajta kívül már nem hordott senki, és ő maga is levette, ahogy kilépett a főiskola területéről. Sok év telt el azóta, és most ismét bekopogtatott az életembe – drága öltönyben, tekintélyes pocakot növesztve, korán kopaszodó fejjel.

Valamikor együtt jártunk otthon a Moszkvai Lenin Tanárképző Főiskolára. Én német szakra, ő pedig angolra, két évfolyammal felettem. Komszomolista tisztségviselő volt, szónoklatokat zengett az emelvényről a kari és a főiskolai gyűléseken. A rektori hivatalban kedvelték Kovaljovot, mivel iskolázott hangján úgy tárta fel előtünk a pártkongresszus aktuális döntéseit, mintha örömhírt közölné. Mi viszont lenéztük érte. A főiskola elvégzése után a Komszomolnál maradt, a kerületi tanácsban dolgozott tovább. Világos volt, hogy az ilyenek sokra viszik.

Most már egész más volt az élet, de Kovaljov ezúttal is fent volt a csúcson. Én pedig lent a mélyben.

Tolmácsi szolgálataimat Kovaljovnak eszébe sem volt igénybe venni – a szállodában alapfokú angolsággal ő maga jelentkezett be, azután elsietett a bankba tárgyalni, engem pedig a feleségével és a kislányával sétálni küldött Zürich belvárosába. Volt diáktársam hamar a tudtomra adta, hogy nem tolmácsként, hanem lakájként kíván alkalmazni.

Kovaljov feleségét Irinának hívták. Kovaljov társadalmi helyzetéhez éppen ilyen feleség passzolt: fiatal volt, szép és értelemszerűen szőke. A zürichi séta is illett társadalmi helyzetükhöz: a lehető legdrágább holmikat vásárolta össze a Bahnhofstrasse butikjaiban. A kislány, Janocska, unatkozott az üzletekben, és én szórakoztatásképp a pingvinekről társalogtam vele.

– És tudad – kérdezte –, hogy a pingvinek annyira szeretik a gyerekeiket, hogy nem is esznek semmit fél éven át, amikor a tojásaikat költik és melengetik a fagyban?

– Igen, hallottam valami ilyesmit a tévében – feleltem. – És úgy emlékszem, a pingvineknél ráadásul az apa költi ki a tojást.

– Tényleg? – álmétkodott Janocska. Úgy tűnt, ez büszkeséggel tölti el a saját apja iránt. – Az én papám meg mindent megvesz nekem, amit csak akarok! És azt is megígérte, hogy elvisz pónilovagolni!

Irinán látszott, hogy már sokadszor jár Zürichben, mert tulajdonképpen nem én kalauzoltam őt boltról boltra, hanem ő engem. Sorsomba beletörődve követtem őt a megvásárolt holmikkal felpakolva. Később beültünk a Sprüngli kávéházba, és Irina elmesélte, hogy azelőtt sportoló volt, művészi tornász. Ez meg is látszott az alakján. Úgy tűnt, beszélgetős kedvében van. Az volt az álma, hogy majd edzőként fog dolgozni, de a férje azt akarta, legyen otthon a gyerekekkel. És végig kellett hallgatnom, milyen jó apa Kovaljov, hogy mennyire szereti Janocskát, a lelkét is kiteszi érte!

Néztem Irinát, és azon tanakodtam, vajon tényleg szereti-e a férjét, vagy csak előnyös házasságot kötött? Nem olyan benyomást tett rám, mint egy buta szókeség. És úgy látszott, csakugyan szereti Kovaljovot.

– Valójában utálok vásárolni – ismerte be váratlanul. – Csak hát ajándékokat kell vennem a rokonoknak és ismerősöknek, és folyton aggódom, hogy valakit kifelejtsek.

Még egy viccet is elmondott búcsúzóul:

– Két újorosz találkozik Zürichben, a Bahnhofstrassén. Az egyik egy nyakkendőt mutat a másiknak: „Ezt nézd! Abban a butikban vettem ott, kétezer frankért!” A másik erre azt mondja: „Mekkora számár vagy! Én abban a másikban láttam egy ugyanilyet háromezerért!”

Derűs, csengő hangon felnevetett. Ezt a viccet valamiért az összes ügyfelem elmesélte nekem, akit csak Zürichben kíséretnem kellett.

Pinga búcsút intett nekem a szárnyával. Vagy uszonyával. Reggelig váltunk el – másnap indultam velük Montreux-be.

A kisfiunk nehezen aludt el az éjjel, sírt, be is lázasodott. A feleségem altatódalt énekelt neki, amit az anyjától hallott kiskorában.

*Schlaf, Chindli, schlaf
De Vaterhüetet d Schaaf
D Mueterschütlet s Boimeli
Da falledabe Troimeli
Schlaf, Chindli, schlaf*

Ebben a dalocskában az álmok a fákról hullnak ránk, ha megrázzuk az ágakat.

Az én szememre sem jött álom. Hallgattam a feleségem bölcsődalát és a fiam szipogását. Ez a két ember volt a legdrágább számomra a világon. És nagyon kellett a munka, nagyon kellett a pénz, amit rájuk költhetek. Pénz viszont nem volt, sehogy sem sikerült igazi munkát találnom, alkalmi megbízásokból tengődünk, mint ez a mostani. Attól is tartottam, hogy a feleségem titokban pénzt fogad el a szüleitől. Szégyelltem a dolgot.

A gyerek megnyugodott, a feleségem mellém feküdt és hozzám bújt, de én még mindig nem tudtam lehunyni a szemem. Aztán megszólalt:

– Mondd már, mi a gond? Érzem, hogy gyötör valami. Mondd csak el, kedvesem! Hiszen összetartozunk!

Meséltem neki Kovaljovról, arról, hogy valaha, sok évvel ezelőtt lakáj volt, akit én lenéztem.

– Ha valahol összefutunk, még csak kezet sem nyújtottam volna neki. Most meg idejött, van egy rakás pénze, és én lettem az ő lakája.

– Te nem vagy lakáj. Te csak pénzt keresel. Becsületesen teszed a dolgod, ennyi az egész. Bármilyen munkát lehet méltósággal végezni.

– Tudod – próbáltam megvilágítani a helyzetet –, a pénznek mindenhol van szaga, de ez a szag nem minden országban egyforma. Svájcban a pénz dezodort ken a hóna alá. Oroszországban viszont bűzlik. A kis pénznek izzadság- és nyomorszaga van, a nagynak pedig...

A számra szorította a kezét:

– Kedvesem! Mindent értek. Hagyd ezt a munkát! Ne csináld. Pokolba a pénzzel! Most pedig aludj, késő van!

Valamit még magyarázni akartam Kovaljovról. Hiszen honnan lehet ennyi mindene? Idejön egy zsák pénzzel. Ebből nekem is csurran-cseppen valami. Én a becsületes lakájmunkámmal megiszolgálom az ő bűzös pénzét. És ezt még méltósággal is kell csinálnom!

De nem folytattam, a gyerek újra felébredt és sírni kezdett.

Másnap elindultam az ügyfeleimmel Montreux-be.

Útközben Kovaljov megint csak megosztotta velem a benyomásait.

– Kipakolják itt a radarjaikat az autópályára, és rettegnek. Ti nem is éltek, csak féltek. Félték attól, hogy elfúj benneteket az első fuvallat. Annyira féltek az élettől, hogy citerázik a térdetek!

Vagy:

– Mi szüksége van Svájcnak hadseregére? Sok milliárdot költeni pár gépre azért, hogy egyesek passzióból repkedhessenek az Alpok felett! Elhájasodott az agyatok!

Vagy:

– Nabokov bezzeg egy zseni volt! Ezek a mostaniak – egy rakás szar!

Régi ismerősöm Nabokov iránti szenvedélyét nem sikerült betudnom sem kom-szomolista múltjának, sem üzletemberi jelenének. De nem vitt rá a lélek, hogy rákérdezzek a dologra. Meg aztán ostobának is tűnt a kérdés: miért rajong valaki Nabokovért?

De azért mégiscsak furcsa volt. Akkor, fiatalkorunkban, Nabokov művei titokban jártak köztünk kézzől kézre. Úgy éreztük magunkat, mint egy szekta tagjai, akiket üldöznek a barbárok, a könyveket pedig a szekta titkos kincseinek tartottuk. Akkor Nabokov volt a vízválasztó a mieink és az idegenek között. Kovaljov idegen volt. Most meg az ő kocsijában robogtunk Montreux felé. Olyan fura ez az egész...

A kislány gyomra felkavarodott az autózástól, többször is kénytelenek voltunk megállni. Kovaljov hátraült mellé, és különböző történetekkel próbálta elterelni a figyelmét. Meséket talált ki, a főhősük mindig Janocska volt, aki rendre hol banditák fogságába esett, hol sárkányok rabolták el, és folyton meg kellett ezekkel küzdenie. A mesebeli Janocska mindig győzelmet aratott. A kislány figyelmesen, komoly arccal hallgatta.

Február volt, Moszkvában még szitált a hó, de Montreux-be már beköszöntött a tavasz, és a tó sima vizeit felett repkedő sirályok a derűs, könnyű élet ünnepeiről rikkantgattak. A híres parti sétány akkor még nem feketéllett a moszlim nők burkától – pedáns kis öregasszonyok sétálgattak rajta szőrmebundában és nap-szemüvegben. Kovaljov kigombolta a kabátját, és hunyorogva a Genfi-tóból magasba szökő Savoyai Alpok felé sandított.

– Na, ez pont olyan, amilyenek képzeltem!

Folyamatosan fényképeznem kellett őket az asszonnal és a gyerekekkel, minden egyes sarkon.

Amikor bejelentkeztünk a Montreux Palace-ban, Kovaljov bizalmatlanul megkérdezte a recepciós lánytól, valóban azt a szobát kapták-e, amelyben Nabokov lakott. Nem győzte meg az igenlő válasz, így hát a csomagjainkat a szobába cipelő, szakállas boynak újra feltette a kérdést. Az is tanúsította, hogy átverésről szó sincs. A boyról kiderült, hogy Szerbiából származik. Jugoszláviában nemrég még vér folyt, az amerikaiak Belgrádot bombázták, és a szerb férfi, amikor meghallotta, hogy oroszul beszélünk, hálából, amiért Oroszország az övét támogatta, visszautasította a borralalót – és rögtön kétszer annyit kapott. Még egymás nyakába is borultak, Kovaljov és a boy.

Nabokov szobája Kovaljov számára csalódást okozott. Elmondtam neki, hogy Vera halála után itt mindent átépítettek, az író lakosztályát külön szobákká alakították, de ő a ferde, alacsony mennyezeten, a keskeny kis ablakokon és a parányi teraszon háborgott.

– Hogy volt képes itt élni?

A szobában a falakon régi Nabokov-fotók lógtak, Kovaljov mindegyiket szeretne volna leutánozni. Telefonon hozatott magának egy sakktáblát, és letelepedett Irinával a teraszon a sakkasztalka mellé – pont úgy, ahogy Nabokov ült ott az ő Verájával. Jó sok fotót kellett készítenem.

Kovaljov ahhoz is ragaszkodott, hogy megörökítem őt az íróasztalnál ülve. Rögtön arra gondoltam, de jó, hogy Nabokov már nem él.

Amikor Kovaljov és a felesége ismét kiléptek a teraszra, kihúztam azt a bizonyos fiókot – az emlékezetes paca, amelyről valaha olvastam, és amelyet már olyan régen szerettem volna megérinteni, a helyén volt. Rátettem az ujjamat. Nem tudom, mit is szerettem volna átélni. De mielőtt még bármit is átéltem volna, megzavart benne Janocska, aki odaszaladt, és bekukkantott a fiókba.

– Mi van ott? Muti!

– Nézd csak! – mutattam neki. – Egy paca.

Elcsodálkozott, és határozottan csalódott arcot vágott.

– Egy paca...

Kovaljov közölte, hogy ez a szoba túl kicsi, és egy másik, óriási lakosztályban rendezkedtek be.

Engem két napra elszállásoltak az állomás melletti fogadóban.

Montreux-ben az volt az első feladatomban, hogy kerítsek egy pónilovat. Kovaljov és a felesége a szállodában maradtak, én pedig elvittem Janocskát lovagolni. A lovacs-kánk szomorú jószág volt, erős vizelet- és verejtékszagot árasztott.

Janocska valamiért valósággal rám tapadt, nem akart elválni tőlem, így Kovaljovék meghívtak vacsorára. Kovaljov evés közben hol a Genfi-tó szépségeiről, a svájci rendről és tisztaságról áradozott, hol pedig zsörtölődött: a hotel szállodájában nem fűtik eléggé a szaunát, a bejáratnál egyáltalán nincsenek biztonsági őrök – csak az nem jön be, aki nem akar –, és ami a legrosszabb: mindenütt oroszokba botlik az ember! Valahogy leginkább a honfitársak jelenléte idegesítette.

Megdöbbenő volt, hogy Irina milyen szerelmes tekintettel néz Kovaljovra. Az ilyen szerelmes tekintetet lehetetlen megjátszani.

Eva Braun rejtélye. Vajon hogy képesek a nők bűnözőket, gazembereket, aljas frátereket szeretni? Ezt egyszer valaki igazán kideríthetné.

Amikor a desszerthez értünk, Kovaljov rám förmedt:

– Hogy vagy képes itt élni? Olyan gyászos a hangulat! Éltek ti itt egyáltalán? Be vagytok savanyodva!

Az ő kontójára ettem, ráhagytam mindent.

– Itt, Nyugaton – taglalta csámcsogva – az emberek mohók a pénzkeresésben, de kuporgatnak, mindent félre akarnak tenni. Nálunk meg, Oroszországban, a mohóság az élet élvezetét jelenti. Azért, mert ha ma nem veszed el azt, amit az élet kínál, holnap már lehet, hogy nem lesz mit!

És ő mohón is csinált mindent: mohón evett, mohón nevetett, mohón lélegezte be a tó felől fújó szellő illatát. Még a fényképezkedésben is mohó volt: nem tudott vele betelni.

De Kovaljov legjobban azt szerette, ha a kislányával fényképezem. Nyuszikának becézte a gyereket. Engem ez kellemetlenül érintett, mert mi is így becéztük a fiunkat.

Éjjel, a vasútállomás melletti kis fogadóban csak forgolódtam az ágyban. Megvetéssel gondoltam magamra, ez nem hagyott nyugodni. Lehetséges, hogy irigykedem Kovaljovra? Miért nem én szálltam meg Nabokov hotelszobájában, hanem ő? Hiszen én vagyok, aki szereti Nabokovot, engem segítettek át a nehézségeken valaha a könyvei. Valahogy mindig úgy hittem, hogy ha majd megérintem azt a híres pacát, feltáru előttem valami nagyon fontos, valami szent dolog. Hát most megérintettem – és mit tudtam meg? Mi tárult fel?

Feküdtem, hallgattam az utolsó vonatok zakatolását, és újra és újra rám törtek ezek az alantas gondolatok: miért van az, hogy Kovaljov megengedheti magának, hogy kényeztesse a feleségét és a lányát, nekem meg a szolga szerepét kell eljátsznom egy gazdag család oldalán, hogy pénzt kapjak ettől az önelégült bugristól a fi-am és a feleségem ajándékára? Ki ő? Abban a gyomorforgató életben, amikor csak arról dönthettünk, hogy a kisebbik aljasságot választjuk, és hallgatunk, vagy a nagyobbikat, és emelvényekről szónokolunk, Kovaljov önként a nagyobbikat választotta. Mindig, minden korban, minden országban létezik a megélhetési aljasság szükséges minimuma. De hát elegendő is csupán ennek megfelelni. Vagy talán épp hogy nem, ha el akarunk érni valamit az életben? Mi kellett ahhoz, miféle aljasság, hogy ennyi pénzt szerezzen? Hirtelen felmerült bennem, hogy másnap reggel a képebe mondom mindazt, amit gondolok, bevágom magam után az ajtót, és elmegyek. Ekkor végre el tudtam aludni.

Reggel aztán kirándulni vittem őket Chillon várába, barátságos voltam, beszédes és előzékeny. Akkoriban gyűjtöttem az anyagot az *Orosz Svájc* című könyvemhez. Azt hiszem, elég jó idegenvezető voltam – meséltem nekik az oroszok évszázadok óta tartó nyüzsgéséről Chillonban, dőltek belőlem a vicces idézetek.

Utáltam magamat. De tisztában voltam vele, miért vállalom mindezt.

Azon az estén bonyolódottunk bele abba a „vonatbeszélgetésbe”.

Irina felment lefektetni a kislányt, mi Kovaljovval a hotel bárjában ültünk, és ő rendelt egy üveggel a legdrágább konyakból. Nem hiszem, hogy különösebben lebilincselő társaságnak tartott volna, inkább csak kellett neki valaki, aki látja, milyen könnyedséggel hozatja ki az italt, amely annyiba került, mint egy svájci szupermarket pénztárosának havi fizetése.

Ittunk. A konyak tényleg nagyon finom volt.

Emlékszem, elmeséltem neki, hogy nem találkozott Nabokov Szolzsenyicinnel a Montreux Palace-ban. Jópofa sztori. Levélben megállapodtak a találkozóról. Nabokov feljegyezte a naptárába: „Október 6. 11 óra, Szolzsenyicin és neje.” Szolzsenyicin még nyilván megerősítést várt volna. Ideutazott Montreux-be a feleségével, Nataljával, ide is jöttek a szállodához, de aztán úgy döntött, továbbmennek, mert úgy vélte, Nabokov vagy beteg, vagy valamilyen okból nem akar velük találkozni. Eközben Nabokovék egy álló órán át várták a vendégeket – már megrendelték az ebédet az étteremben –, és nem értették, miért nem jönnek. Soha nem is találkoztak.

Kovaljov megvonta a vállát. Úgy tűnt, egyáltalán nem találja viccesnek a történetet.

Aztán tovább ittunk, és Kovaljov váratlanul elvigyorodott:

– Valahogy rögtön ismerősnek tűnt az arcod, de nem tudtam rájönni, honnan. Nem lehet, hogy már összefutottunk valahol?

Bizonygattam neki, hogy nem.

Irina leszólt telefonon, hogy a szobában marad Janocskával.

Kovaljov arról kezdett faggatni, hogy keveredtem Svájcba, no és a svájci felesé-
gemről.

– Nem unalmas neked itt a sok virág meg csoki között?

Gyorsabban ivott, mint én, és hamar a fejébe szállt. Egyszer csak minden beveze-
tés nélkül arról kezdett el beszélni, hogy az első felesége egy bestia volt, és őt bol-
doggá tette, amikor végre elváltak:

– Kiléptem a bíróság épületéből, és úgy éreztem, repülök! Megfogadtam, hogy
meg nem nősülök soha többé. Öt évig tartottam magam. Aztán jött Irinka! Úgy sze-
retem az én Irinkámat, mint egy eszelős! Láttad, micsoda alakja van? Ugye, láttad?

Megvolt az a visszataszító szokása, hogy a beszélgetőtársának hol a térdét, hol a
vállát csapkodta.

– Az én Janocskámat pedig úgy szeretem, hogy bármit megtennék érte! Elhi-
szed?

Én végig bólogattam. Neki nem is kellett ennél több.

Sokáig ültünk ott, mindenesetre az egy üveg kevésnek bizonyult, Kovaljov ren-
delt még egy kupicával.

Valami összefüggéstelen beszámolót tartott az üzleti életéről, a rohadékokról,
akikkel kénytelen együttműködni, és arról, mennyire undorodik ettől az egész
mocskos ügytől, és kizárólag Irina és Janocska kedvéért csinálja.

– Tudod... – kiabált olyan hangosan, hogy a bárban mindenki felénk fordult –,
nekem az én Janocskám a legdrágább kincsem a világon! Az ő kedvéért bárkit meg-
ölnék! Merjen csak valaki egy ujjal is hozzányúlni! Mindent megteszek érte! Én is
rohadékká válok! Szart eszem! De érte csinálom, érted, az én Nyuszikámért!

Ezután bizalmasan a fülembe súgta, hogy biztosította a felesége és a lánya jövő-
jét Svájcban arra az esetre, ha vele történne valami.

– Nem azért – magyarázta –, de hát bármi beüthet. Mindent úgy intéztem, hogy
Janocska itt nőjön fel nálatok. A sok virág meg csoki között. Minden el van intézve!

Amikor már teljesen berúgott, bevallotta nekem, hogy meg akarják ölni.

– Érted, már leadták rám a rendelést! És én tudom ezt! Azt is, hogy ki volt!

Úgy látszott, már nem igazán fogja fel, hol van, és kihez beszél, már csak része-
gen hadovált:

– De nem adom ám könnyen az életem! Foggal-körömmel fogok küzdeni, felfog-
tad? Foggal-körömmel!

Kiléptünk a bárból friss levegőt szívni, lesétáltunk a tóhoz.

Ott álltunk a parti sétányon, a hegyek a ködbe vesztek, és a látvány olyan volt,
mintha tengerparton lennénk.

Kovaljov beleordította az éjszakai Genfi-tóba:

– Leadták rám a rendelést! Kit akarnak ezek kicsinálni? Engem? Amikor én is
bárkit kicsináltathatok!

Nekilódult, hogy megfürödjön a tóban. Megpróbáltam a lelkére beszélni: fürdeni
holnap is lehet.

Kovaljov válaszul elbődült:

– Lehet, hogy ez a te tavad holnap már itt sem lesz!

Én vigyorogtam:

– Miért, hová tűnhetne?

Kovaljov legyintett.

– Szart sem értesz te! – és bizonytalan léptekkel elindult a hotel felé.

Én még egy ideig mászkáltam a tóparton. Éreztem, hogy be vagyok rúgva, és magamban beszélek. A kései látogatók, akik hébe-hóba elmentek mellettem, utánam fordultak. Ezt mondogattam:

– Na, és ha veled történik valami? Ő legalább biztosította a felesége és a gyereke jövőjét, te viszont nem. És te még lenézed őt. Mennyivel vagy jobb nála?

És hirtelen nagyon élesen belém vágott, hogy a tó talán holnap már tényleg nem lesz itt.

Másnap reggel elköszöntem tőlük. Reggeli után értem a Montreux Palace-ba. Kovaljov képe nyúzott volt, a szeme vörös, zavaros. Gondterhelt, kellemetlen pillantást vetett rám.

– Lehet, hogy tegnap este mondtam valami hülyeséget. Felejtsd el! Világos?

Bólintottam.

Fenséges borraivalót kaptam Kovaljovtól. Egy jó filmben illett volna az asztalon hagyni a pénzt, és büszkén távozni. De ez nem egy film volt.

Irinával jóformán barátokként váltunk el. Janocska meg egyszerűen a nyakamba ugrott, és el sem akart engedni.

Többé nem találkoztunk.

A feleségem a születésnapján az ajándékait bontogatta, és nekem annyira kellett, hogy halljam a boldog nevetését, és lássam, ahogy a fiunk mosolyog a kiságyban.

Hiszen csak az a fontos, hogy vannak emberek, akiknél semmi sem drágább nekünk a világ, és semmi másnak nincs semmi jelentősége.

Két hónappal később szokásom szerint leültem reggel a gépemhez, és a hírek között ismerős névre bukkantam. A hír arról szólt, hogy egy ismert bank egyik vezetőjét, Kovaljovot lelőtték az utcán, épp a saját háza előtt. Ez a kor megszokott moszkvai hírei közé tartozott. Rákerestem, és megjelent előttem Kovaljov fotója.

Megjegyeztem, hogy a bérgyilkos a kapuban várt rá, és a biztonság kedvéért még főbe lőtte – ezt látták meg a szomszédok az ablakon át.

Nem tudom, mi lett Kovaljov feleségével és lányával. Oly sok év telt el. Janocska most már biztos egészen felnőtt. Vajon mi lehet most vele? Mivel foglalkozik? Hogy alakult a sorsa az apja halála után? Hiszen valahol itt nevelkedett, Svájcban.

Janocska, lehet, hogy most épp ezeket a sorokat olvasod? Hiszen mi minden előfordulhat az életben...

Vajon emlékszel valamire abból az akkori, közös utazásunkból? Vagy talán mindent elfelejtettél, a pónit kivéve? Hogy van Pinga? Biztos már rég nincs is a világon.

És hogy emlékszel az édesapádra?

Talán később maga is mesélt volna neked a főiskoláról, meg a többi dologról. Meg arról, hogy miért adták le rá a rendelést. Vagy talán nem.

Tudod, csak az a fontos, hogy volt egy ember, akinek te voltál a legfontosabb lény a világon. Semmi más nem számít.

És mondd, emlékszel még arra a pacára?

IVÁN ILDIKÓ fordítása

VÉRA ÉS VLADIMIR NABOKOV SAKKOZNAK
A MONTREUX PALACE HOTEL TERASZÁN, 1966.